

ризиками та реалізації стратегій, спрямованих на забезпечення сталого розвитку організації.

Література

1. Організація Об'єднаних Націй: Україна. [Електронний ресурс]. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>.
2. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.theiia.org/globalassets/site/standards/mandatory-guidance/ippf/2017/ippf-standards-2017-ukrainian.pdf>.
3. План дій BEPS: ключові аспекти для України. [Електронний ресурс]. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2020_BEPS.pdf.

УДК 339.727.2

Демків Ю.М., к.е.н., доцент
Державний торговельно-економічний
університет, м. Київ, Україна

ІНВЕСТИЦІЙНО-ЦІНОВІ ТЕНДЕНЦІЇ НА РИНКУ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Незважаючи на те, що в умовах екологічних інновацій більшість інвестицій енергетичної галузі націлена на вигідні ресурси: з найнижчими витратами, найнижчими викидами та найменшими ризиками, нафта та газ залишаються стабільною основою інвестиційної енергополітики, особливо у промислово-прогресивні періоди розвитку світової економіки. Питання щодо цінової динаміки та ступеню залежності структури енергоресурсів вимагає поглиблення досліджень у частині зміни динамічних економічних характеристик та їх сучасного позиціонування, як глобальних активів.

В першу чергу експерти оцінюють зв'язок між нафтою і групою «газ-вугілля» в рамках енергоресурсів, аргументуючи значною часткою на світовому ринку. Загальносвітовий попит на нафту є нееластичним - він практично не змінюється при коливаннях ціни. Але при цьому спотові ціни на еталонні сорти, схильні до значних коливань і визначаються безліччю політико-економічних обставин глобального характеру [1]. У значній залежності від цін на нафту знаходиться ціна на природний газ. Виробникам газу необхідні гарантії окупності інвестицій у розробку родовищ та будівництво газопроводів, для чого була запропонована система 20-30-річних контрактів, що гарантували збут [2].

Говорячи про якість середньо- та довгострокових прогнозів динаміки цін на природний газ, особливо за допомогою регресійних моделей, доцільно, окрім факторів впливу, враховувати її залежність від динаміки цін конкуруючих енергоносіїв, насамперед із тріади провідних копалин, нафти та вугілля. Ціни на ці енергоносії характеризуються відносно меншим рівнем волатильності, а отже, вищим рівнем передбачуваності [3]. Ці зміни мали вплив на цінову динаміку енергоресурсів (рис. 1). Слід зазначити, що цінова залежність (у межах цінового трикутника: нафту, газ, вугілля) у різні періоди формування ціноутворення світовому ринку змінювалася. Ситуація, що утворилася на ринку після лютого 2022 р., кардинально відрізнялася від колишньої не лише зростанням кількості цінових сплесків, спричинених неекономічними причинами. На ринку відбувалися якісні зміни, що характеризуються зломом історичного паритету газових цін із нафтою та вугіллям.

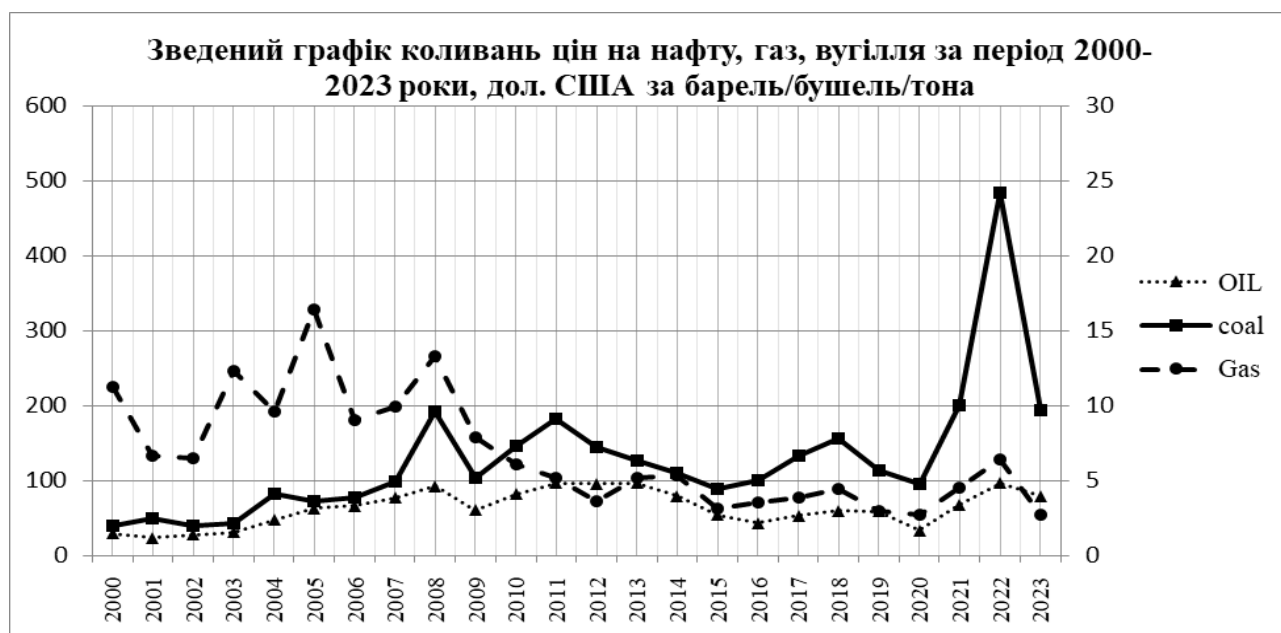

Рис. 1. Графік коливань світових цін на нафту, газ, вугілля 2000-2023 р.р.
Джерело: розроблено авторами за [1,2,3]

Окремим питанням постає глобальна ринкова активність альтернативних енергоресурсів або відновлюваних, тобто тих, що практично не виснажуються.

Частка відновлюваних джерел енергії у світовій електроенергії постійно стабільно зростає. Так, з 27% у 2019 році частка відновлюваних джерел енергії у світовій електроенергії зросла до 29% у 2020 році з подальшим перспективним збільшенням [4].

Охоплення альтернативними джерелами енергії в основному відбулося за рахунок газу та вугілля, хоча ці два джерела все ще складають близько 60% світової електроенергії. За різними дослідженнями лише 10-15% світової енергії виробляється з відновлюваних ресурсів. Одна з головних причин, полягає в тому, що технології відновлюваної енергії вимагають значного початкового капіталу. Тем не менш, вартість відновлюваної енергії завдяки цифровим інноваціям, останні роки падає стрімко і приваблює все більше інвесторів всього світу.

В той же час, комерційні ціни на електроенергію в середині 2023 року в багатьох європейських країнах та Великій Британії були одними з найвищих у світі – понад 0,4 долара США за кіловат-годину[5], що додатково аргументує вибір енергетичних джерел в якості перспективного інвестиційного актива.

Залишаються різні думки щодо того, який варіант слідувати, поновлюваний чи традиційний, чи поєднання обох. Деякі європейські економісти інвестували величезні суми в енергетику з викопного палива і не бажають або не можуть дозволити собі значну диверсифікацію. Більшість погоджується, що завдяки розвитку технологій відновлювані джерела енергії стають все більш доступнішим, перспективнішим варіантом, незалежним від традиційних факторів впливу зовнішнього середовища.

Література

1. Energy market developments: natural gas and coal prices surge amid constrained supply: <https://blogs.worldbank.org/opendata/energy-market-developments-natural-gas-and-coal-prices-surge-amid-constrained-supply>
2. John C.B. Cooper, Price elasticity of demand for crude oil: estimates for 23 countries Архивна копія від 23 листопада 2015 на Wayback Machine // OPEC review 27.1 (2003): 1-8. «All estimated short-run elasticities suggest that oil demand is highly price-inelastic in the short run»
3. Coal price index worldwide from 1992 to 2022: <https://www.statista.com/statistics/1303225/coal-price-index-worldwide/>
4. Інвестування у традиційні та альтернативні джерела енергії: плюси і мінуси <https://yur-gazeta.com/publications/practice/energetichne-pravo/investuvannya-u-tradiciyni-ta-alternativni-dzherela-energiyi-plyusi-i-minusi.html>
5. Average retail electricity prices in the United States in selected years from 1990 to 2023 <https://www.statista.com/statistics/183700/us-average-retail-electricity-price-since-1990/>